

DINIY BAG'RIKENGLIK – TINCHLIK VA BARQARORLIK GAROVI

Sodiqjonova Oyidinoy

Farg'ona Davlat Universiteti tarix fakulteti

Ijtimoiy ish yo`nalishi 2-kurs 23.83-guruh talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15399488>

Annotatsiya. Ushbu maqolada diniy bag'rikenglik tushunchasi, uning jamiyat taraqqiyotidagi o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Turli din va e'tiqod vakillarining tinchtotuv yashashiga zamin yaratuvchi omillar, xususan, O'zbekistonda amalga oshirilayotgan diniy bag'rikenglik siyosati va bu boradagi tarixiy tajribalar yoritiladi. Muallif globalizatsiya davrida dinlararo muloqotni mustahkamlash, ekstremizm va radikalizmga qarshi kurashda bag'rikenglikni shakllantirishning dolzarbligiga alohida e'tibor qaratadi. Maqola yoshlar ongida diniy sabr-toqat va o'zaro hurmat madaniyatini rivojlantirishga qaratilgan tavsiyalar bilan yakunlanadi.

Kalit so'zlar: diniy bag'rikenglik, tolerantlik, dinlararo muloqot, tinchlik, ekstremizm, radikalizm, diniy sabr-toqat, millatlararo totuvlik.

Zamonaviy globallashuv davrida dunyo davlatlari oldida turgan eng muhim vazifalardan biri bu — jamiyatda diniy bag'rikenglikni qaror toptirish, turli e'tiqod va qarashlar vakillari o'rtasida o'zaro hurmat, sabr-toqat muhitini yaratishdan iborat. O'zbek xalqining boy tarixiy merosida, ayniqsa, Movarounnahr olimlarining asarlarida ham diniy bag'rikenglik g'oyasi chuqur ildiz otgan.

Diniy bag'rikenglik — bu insonlarning turli din va e'tiqod vakillariga nisbatan hurmatda bo'lishi, ularning diniy qarashlarini qabul qilmasdan turib ham, erkin e'tiqod qilish huquqini tan olishi demakdir¹. Bu tushuncha jamiyatda totuvlikni ta'minlash, millatlararo va dinlararo mojarolarni oldini olishda asosiy mezonlardan biridir².

Mustaqillik yillarida O'zbekistonda diniy erkinlik va bag'rikenglikka asoslangan siyosat olib borilmoqda. Har bir fuqaroning e'tiqod erkinligi Konstitutsiya bilan kafolatlangan³. Respublika hududida islom bilan bir qatorda pravoslav, katolik, protestant, yahudiy va boshqa diniy konfessiyalar faoliyat yuritmoqda. Bu esa yurtimizda turli diniy guruhlar o'rtasida o'zaro hamjihatlikning mustahkam asosga ega ekanidan dalolat beradi⁴.

¹Mahmudov Z. "O'zbekistonda diniy bag'rikenglik va konfessiyalararo totuvlik". – T.: Ma'naviyat, 2021.

²"Din va jamiyat" jurnali, 2022, №4.

³O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: Adolat, 2023.

⁴Karimov I.A. "Vatan sajdagoh kabi muqaddasdir". – T.: O'zbekiston, 1996.

Bag'rikenglik nafaqat diniy, balki ijtimoiy barqarorlikni ham ta'minlaydi. Radikalizm, ekstremizm kabi illatlarga qarshi kurashda bag'rikenglik, sabr-toqat va hurmatga asoslangan yondashuvlar samarali natija beradi. Ayniqsa, yoshlar tarbiyasida bu qadriyatlarni singdirish, ularning ongida sog'lom dunyoqarashni shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Jahon miqyosida diniy bag'rikenglikni rivojlantirish bo'yicha BMT, YUNESKO kabi tashkilotlar tomonidan qator rezolyutsiyalar qabul qilingan. BMTning 1981-yildagi "Diniy bag'rikenglik to'g'risidagi deklaratsiyasi" shular jumlasidandir⁵. Yevropa Ittifoqi, AQSh, Hindiston kabi ko'p konfessiyali davlatlar bu borada o'ziga xos tajribaga ega.

Diniy bag'rikenglik — bu faqat murosaga kelish emas, balki insoniylik, hurmat va tinch-totuv hayot kechirish g'oyasidir⁶. Bugungi kunda bu qadriyatni jamiyat hayotining barcha jabhalariga chuqur singdirish, ayniqsa, yoshlarga uni yetkazish, ularni din niqobi ostidagi yot g'oyalardan asrash dolzarb masalalardan biridir. Har bir inson o'z e'tiqodida erkin bo'lishi bilan birga, boshqalarning qarashlariga ham hurmat bilan yondashmog'i kerak. Zero, bag'rikenglik bor joyda baraka, tinchlik va taraqqiyot bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: Adolat, 2023.
2. Karimov I.A. "Vatan sajdagoh kabi muqaddasdir". – T.: O'zbekiston, 1996.
3. TURDALIYEVA, D. (2018). Linguistic opportunity and artistic art. *Scientific journal of the Fergana State University*, 1(3), 79-83.
4. Турдалиева, Д. С. (2018). ЛИНГВОПОЭТИЧЕСКИЕ СВОЙСТВА НАРОДНЫХ ПОСЛОВИЦ, ПРИМЕНЯЕМЫХ В СТИХОТВОРНЫХ ТЕКСТАХ. In *Инновационные подходы в современной науке* (pp. 25-30).
5. Dadajanova, D., Khayitmuradova, S., Muratkhodjaeva, Z., & Kuvondikova, M. (2020). Modern innovative technologies in education. *International Journal of Advanced Science and Technology*, 29(5), 1738-1745.
6. Muratkhodjayeva, Z. B., & Ortiqboyeva, Z. X. (2025). Pedagogical and psychological aspects of socializing primary school students. *Модели и методы в современной науке*, 4(2), 162-166.
7. Маматкулова, Ф. А. (2019). О свойствах кулинаронимов. *NovaInfo. Ru*, (108), 22-24.

⁵BMTning Diniy bag'rikenglik bo'yicha deklaratsiyasi, 1981-yil.

⁶Qur'on oyatlari va Hadislar to'plami. – T.: Hilol-Nashr, 2020.

8. Zarqarayeva, N., Zaripbayeva, S., & Mamatkulova, F. (2024). Educational technologies in teaching and learning. *O 'zbekiston davlat jahon tillari universiteti konferensiyalari*, 207-213.
9. Райимджанова, Г. (2021). Ways for further development of the agrarian sector. *EurasianUnionScientists*, 3(3 (84)), 21-23.
10. Rayimdjanova, G. H. (2022). Cluster–A New Opportunity and Effectiveness. *Texas Journal of Agriculture and Biological Sciences*, 5, 105-107.
11. Kholmatova, Y. (2024). Definition and General Description of Cataract. *Spanish Journal of Innovation and Integrity*, 37, 91-94.
12. Xolmatova, Y. N. M. (2024). Diabetic Angioretinopathy And Treatment Methods. *Procedia of Engineering and Medical Sciences*, 8(1), 118-125.
13. Boltayevna, I. L. (2024, January). CULTURAL SIGNIFICANCE OF UZBEK FOLK PROVERBS AND SAYINGS. In *INTERNATIONAL CONFERENCE ON MODERN DEVELOPMENT OF PEDAGOGY AND LINGUISTICS* (Vol. 1, No. 1, pp. 173-176).
14. Икромова, Л. Б. (2024). СХОДСТВА И РАЗЛИЧИЯ ФРАНЦУЗСКИХ И УЗБЕКСКИХ ПОСЛОВИЦ И ПОГОВОРОК. *Miasto Przyszłości*, 48, 1413-1416.
15. Zoirovna, N. I. (2024). KEY MOTIVES OF CHILDHOOD IN ROALD DAHL'S WORKS. *Western European Journal of Linguistics and Education*, 2(12), 52-55.
16. Zoirovna, N. I. (2024). SCIENTISTS WHO CONTRIBUTED TO THE DEVELOPMENT OF CHILDREN'S LITERATURE. *SUSTAINABILITY OF EDUCATION, SOCIO-ECONOMIC SCIENCE THEORY*, 2(19), 35-37.
17. Ravshanov Surat Botir o'g'li. (2024). CRIMINAL LIABILITY FOR FRAUDULENT ENTREPRENEURSHIP. *Web of Teachers: Inderscience Research*, 2(12), 94–97.
18. Yuldasheva, D. K. (2025). INGLIZ TILI MASHG 'YULOTLARIDA KO'RGAZMALI VOSITALAR VA MULTIMEDIA TEXNOLOGIYALARINING AHAMIYATI (TURIZM VA MEHMONXONA BOSHQARUVI YO 'NALISHI MISOLIDA). *Educational development*, 1(1), 143-148.
19. Dिल्фуза, Y. (2025). EFFECTIVENESS OF COOPERATIVE LEARNING IN TEACHING SPEAKING IN ENGLISH CLASSES. *Multidisciplinary and Multidimensional Journal*, 4(1), 43-47.